**EPISTEMOLOGICAL STUDIES IN PHILOSOPHY,
SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES**

ISSN 2618-1274 (Print), ISSN [2618-1282](#) (Online)

Journal home page: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/index>

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Маргарита Вадимівна Кондратова

Аспірантка кафедри політології,
Дніпровський національний університет імені
Олесе Гончара,
м. Дніпро, пр. Гагаріна, 72, Україна

E-mail: kondratova_margharyta@protonmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3531-7679>

УДК 321.022

Margarita Vadimivna Kondratova

Postgraduate student of the Department of Political
Science,
Oles Honchar Dnipro National University,
Dnipro, 72 Gagarina Ave., Ukraine

**СТАЛИЙ РОЗВИТОК У ПОЛІТИЧНОМУ ПОРЯДКУ ДЕННОМУ:
ТЕНДЕНЦІЇ ПРОСУВАННЯ**

Received 05 September 2021; revised 18 October 2021; accepted 29 October 2021

DOI: 10.15421/342122

Анотація

Стаття присвячена особливостям застосування маркетингових і менеджерських технологій у рамках узгодження природоохоронних заходів та економічного розвитку. Метою статті є з'ясування смислового контексту сталого розвитку як сукупності політичних меседжів, орієнтованих на широку аудиторію. Було підкреслено, що просування сталого розвитку як політичної доктрини та мотивації політичної поведінки становить значний інтерес з точки зору впровадження програмних цілей сучасних політичних партій, неурядових організацій та груп інтересів. Проаналізовано механізми аналізу каналів публічного просування ідей сталого розвитку на глобальному рівні. У світлі подій, що відбуваються, інформаційна адженда публічної влади має бути спрямована на популяризацію ресурсозбереження не лише індивідуальними господарствами, але й потужними економічними гравцями. З'ясовано, що політичний контекст сталого розвитку визначає стимулювання політичних акторів до активної поведінки в контексті координації зусиль стосовно забезпечення балансу споживання та навколишнього природного середовища. Розкрито процеси сталого розвитку, які вимагають особливого комунікаційно-менеджерського підходу з урахуванням стану колективного та індивідуального світогляду цільових груп. Доведено, що оцінка перспектив корекції політичного контексту сталого розвитку, вимагає узгодження економічної діяльності з населенням відповідних територій. З'ясовано перспективи та ефективність пропагандистської трансляції ідеалів сталого розвитку в межах територіальної або ідеологічної системи. Припущено, що перелік соціально-політичних аспектів сталого розвитку формує очікування громадян від політики сталого розвитку та його впровадження у трансформаційних державах. Встановлено, що аналіз інтересів та потреб базових соціально-демографічних груп вимагає експертної та планувальної роботи щодо адресного представлення політичних цінностей сталого розвитку в комунікаційній сфері. Зроблено висновок, що сталий розвиток має політико-мобілізаційну спроможність, яка ґрунтується на прагматичних інтересах громадянина, на потребах місцевих громад у відстоюванні політичних інтересів, на тенденціях формування культури споживання тощо.

Ключові слова: *сталий розвиток, громадянське суспільство, політичний менеджмент, політична комунікація, політичні зв'язки з громадськості.*

Sustainable development on the political agenda: trends of the promotion

Abstract

The article is devoted to the peculiarities of the application of marketing and management technologies in the framework of coordination of environmental measures and economic development. The aim of the article is to clarify the semantic context of sustainable development as a set of political messages aimed at a wide audience. It was emphasized that the promotion of sustainable development as a political doctrine and motivation of political behavior is of considerable interest in terms of implementing the program goals of modern political parties, non-governmental organizations and interest groups. The mechanisms of analysis of channels of public promotion of sustainable development ideas at the global level are analyzed. In the

light of current events, the information agenda of public authorities should be aimed at promoting resource conservation not only by individual farms, but also by powerful economic players. It has been found that the political context of sustainable development determines the incentive of political actors to act actively in the context of coordinating efforts to ensure a balance between consumption and the environment. The processes of sustainable development are revealed, which require a special communication-managerial approach taking into account the state of the collective and individual worldview of the target groups. It is proved that the assessment of the prospects for the correction of the political context of sustainable development requires the coordination of economic activities with the population of the respective territories. The prospects and effectiveness of the propaganda translation of the ideals of sustainable development within the territorial or ideological system are clarified. It is assumed that the list of socio-political aspects of sustainable development forms the expectations of citizens from the policy of sustainable development and its implementation in transformational states. It is established that the analysis of the interests and needs of basic socio-demographic groups requires expert and planning work on the targeted presentation of political values of sustainable development in the field of communication. It is concluded that sustainable development has a political mobilization capacity, which is based on the pragmatic interests of the citizen, the needs of local communities to defend political interests, trends in the formation of a culture of consumption and more.

Key words: sustainable development, civil society, political management, political communication, political public relations.

Устойчивое развитие в политической повестке дня:

тенденции продвижения

Аннотация

Статья посвящена особенностям применения маркетинговых и менеджерских технологий в рамках согласования природоохранных мероприятий и экономического развития. Целью статьи является выяснение смыслового контекста устойчивого развития как совокупности политических сообщений, ориентированных на широкую аудиторию. Было подчеркнуто, что продвижение устойчивого развития как политической доктрины и мотивации политического поведения представляет значительный интерес с точки зрения внедрения программных целей современных политических партий, неправительственных организаций и групп интересов. Проанализированы механизмы анализа каналов публичного продвижения идей устойчивого развития на глобальном уровне. В свете событий, происходящих информационная адженда публичной власти должна быть направлена на популяризацию ресурсосбережения не только индивидуальными хозяйствами, но и мощными экономическими игроками. Выяснено, что политический контекст устойчивого развития определяет стимулирование политических актеров к активному поведению в контексте координации усилий по обеспечению баланса потребления и окружающей среды. Раскрыты процессы устойчивого развития, которые требуют особого коммуникационно-менеджерского подхода с учетом состояния коллективного и индивидуального мировоззрения целевых групп. Доказано, что оценка перспектив коррекции политического контекста устойчивого развития, требует согласования экономической деятельности с населением соответствующих территорий. Выявлены перспективы и эффективность пропагандистской трансляции идеалов устойчивого развития в рамках территориальной или идеологической системы. Предположено, что перечень социально-политических аспектов устойчивого развития формирует ожидания граждан от политики устойчивого развития и его внедрение в трансформационных государствах. Установлено, что анализ интересов и потребностей базовых социально-демографических групп требует экспертной и планировочной работы по адресной представления политических ценностей устойчивого развития в коммуникационной сфере. Сделан вывод, что устойчивое развитие имеет политико-мобилизационную способность, основанную на прагматических интересах гражданина, на потребностях местных общин в отстаивании политических интересов, на тенденциях формирования культуры потребления и тому подобное.

Ключевые слова: устойчивое развитие, гражданское общество, политический менеджмент, политическая коммуникация, политические связи с общественностью.

Постановка проблеми.

На сучасному етапі тематика стабільного, збалансованого розвитку суспільства є важливим аспектом для макрополітичного менеджменту. Застосування маркетингових і менеджерських технологій у рамках узгодження природоохоронних заходів та економічного розвитку (й подальшого існування суспільства споживання), вимагає не лише організаційних та нормативно-правових заходів, але й оптимальних комунікаційних засобів. Поширення ідей сталого розвитку в політичній публічній сфері є серйозним запобіжником для конфліктів між маркетинговими технологіями стимуляції попиту та рівнем соціального добробуту суспільства.

На сучасному етапі в Україні проблематика сталого розвитку набула політичного значення в основному на рівні експертної та академічної спільноти. Натомість існує потреба широкої популяризації політичного змісту ідей сталого розвитку, впровадження практик самообмеження споживання, відповідального ставлення до природи, а також підтримки політичних сил і політичного курсу, які відповідають настановам сталого розвитку.

При цьому слід враховувати, що сталий розвиток є одним з базових настанов для європеїзації України, її відповідності ціннісним основам сучасного західного суспільства [див.: Химинець 2013]. Пошук адекватних смислових контекстів просування сталого розвитку як політичної доктрини та мотивації політичної поведінки становить значний інтерес з точки зору впровадження програмних цілей сучасних політичних партій, неурядових організацій та груп інтересів. Проблема сталого розвитку виступає одним з провідних перспективних чинників консолідації українського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Стан та перспективи ціннісного наповнення сталого розвитку цікавлять багатьох сучасних науковців, які представляють різні наукові дисципліни. Зарубіжні дослідники Х.Аткінсон та Р.Вейд вивчають здійснення змін у рамках специфічних взаємодій освіти для сталого розвитку та політичних наук [Atkinson, Wade 2013], Дж.Медоукрофт досліджує нові аспекти та виклики для політичної науки на предметному полі політики сталого розвитку [Meadowcroft 1999], М.Хак з'ясовує долю сталого розвитку за неоліберальних режимів у країнах, що розвиваються [Haque 1999], Дж.Менса та Р.Касадевалл аналізують значення, історія, принципи, стовпи та наслідки сталого розвитку для людської діяльності [Mensah, Casadevall 2019], Д.Коллст, М.Педерчіні і С.Корнелл розглядають узгодженість політики для досягнення цілей сталого розвитку з використанням інтегрованих імітаційних моделей для оцінки ефективної політики [Collste, Pedercini, Cornell 2017]. Попри істотні здобутки існує потреба уточнення політичного значення сталого розвитку як доктрини та концепції, а також мотиваційного чинника політичного управління на макрорівні.

Метою статті є з'ясування смислового контексту сталого розвитку як сукупності політичних меседжів, орієнтованих на широку аудиторію. Завдання статті – вивчення смислових конотацій політичного значення сталого розвитку в сучасних умовах.

Метою статті є з'ясування смислового контексту сталого розвитку як сукупності політичних меседжів, орієнтованих на широку аудиторію.

Виклад основного матеріалу.

Просування сталого розвитку на основі сучасних політико-комунікаційних засобів дає змогу реалізувати підготовку масштабних реформ у сфері раціонального природокористування. Разом з тим, аналіз каналів публічного просування політичних ідей сталого розвитку говорить про глобальність цього завдання. Набуття принципами сталого розвитку статусу імперативів державної політики вимагає ознайомлення з ними не лише населення, але й широкого кола представників політичного менеджменту та центрів прийняття рішень, особливо в умовах кризи або невизначеності. І.Скібін слушно визначає «прийнятні ризики, співставляючи витрати та соціальні вигоди, пов'язані з природоохоронною діяльністю, спираючись на найбільш досконалу наукову методологію та достовірні вихідні дані. Серед таких методологій, стверджує український науковець, можна назвати методологію оцінки ризику, яка дозволяє визначити форму, обсяг і характеристики шкоди, яка спричиняється здоров'ю людини, якості життя та екосистемам в залежності від стану довкілля, а також

здійснити аналіз витрат-вигод, який дозволяє порівнювати різні варіанти політики, базуючись на наукових доказах та експертних оцінках. Проте одержання достовірних даних щодо цього неможливо через недостатність наукових даних і вихідної інформації» [Скібін 2019].

Однобічне розуміння стратегії сталого розвитку як комплексу природоохоронних заходів вимагає застосування PR-кампанії щодо зміни громадської думки. Її метою має бути виховання масового громадянського активізму, спрямованого на обмеження/припинення неконтрольованого та експресивного споживання. Зокрема, інформаційна адженда публічної влади має бути спрямована на популяризацію ресурсозбереження не лише індивідуальними господарствами, але й потужними економічними гравцями. І.Скібін досить обґрунтовано вважає «основою ефективної державної екологічної політики будь-якої країни ступінь важливості, яку надають громадськість та її представники екологічним проблемам. Визначення цієї ступені важливості є складним завданням, при вирішенні якого необхідно брати до уваги існуючий і бажаний рівень громадського добробуту, ступінь екологічного ризику, який створює конкретно екологічна проблема для здоров'я людей і функціонування екосистем, технічні та економічні можливості регулювання стану довкілля, уявлення про систему соціальних цінностей, політичні погляди щодо справедливого розподілення їх у суспільстві» [Скібін 2019].

Політичний контекст сталого розвитку передбачає стимулювання політичних інститутів до активної поведінки в контексті координації зусиль стосовно забезпечення балансу споживання та збереження навколишнього природного середовища. Однак формування такого порядку денного в рамках демократичного суспільства можливе лише на основі переконувальності та дискусії. Отже, з арсеналу засобів просування політичних цінностей сталого розвитку усувається пряма пропаганда. Згідно з вітчизняним фахівцем І.Бистряковим, «як показує досвід розвинених країн, соціально-орієнтоване суспільство має вирізнятися високим ступенем самоорганізації населення

і здатністю відтворювати якісний соціальний капітал, в основі якого лежить базовий принцип забезпечення права кожного члена суспільства на працю, що відповідає запитам особистості» [Бистряков 2012: 49].

Глибинне проникнення політичних цінностей сталого розвитку до практик політичного життя вимагає серйозного аналізу та обізнаності щодо цього явища в кожному суспільстві нарівні кожної громади та більш дрібних спільнот. Кожен випадок вимагає особливого комунікаційно-менеджерського підходу з урахуванням стану колективного та індивідуального світогляду цільових груп. І.Бистряков справедливо стверджує, що «акценти у свідомості соціального суб'єкта зміщуються від колективних до індивідуальних домінант. У такій ситуації процес духовно-ціннісного зростання суспільства в цілому відбувається через створення умов для розвитку окремого суб'єкта. Потрібно навчитися «працювати» з «текстом» сучасної соціальної реальності, творчо її переосмислюючи, орієнтуючись на пошуки нових форм просторових відносин» [Бистряков 2019: 50].

Інноваційні підходи до здійснення політичних комунікацій викликають потужні та масштабні зміни всередині функціонуванням сучасного політичного менеджменту. Постановка завдань соціально-економічного розвитку на рівні окремих регіонів має враховувати контекст сталого розвитку, в тому числі в рамках узгодження економічної діяльності з населенням відповідних територій. І.Бистряков цілком вірно пропонує «створення мережі спеціалізованих інвестиційних центрів при владних структурах як чинник формування і розвиток системи, що забезпечує ефективну участь державної, регіональної та місцевої влади, суб'єктів природокористування і бізнесу в управлінні природо-ресурсними системами» [Бистряков 2019: 52].

Просування цінностей та змістовних аспектів політики сталого розвитку вимагає акценту уваги на базових потребах громадян та їх життєвих інтересах. Невдалою є думка про сугестійну трансляцію ідеалів сталого розвитку в межах територіальної або ідеологічної системи. Існує потреба просуван-

ня взаємозв'язку соціального добробуту та успішного впровадження сталого розвитку. Українська дослідниця Г.Кашеєва аргументовано підкреслює «роль соціальної політики, яка охоплює охорону здоров'я, гарантію доходу й забезпечення послуг, полягає в тому, щоб створити систему, яка давала б змогу громадянам брати якомога активнішу участь у всіх аспектах суспільного життя, підтримуючи їх у прагненні зрівноважити роботу, навчання, турботу про утриманців та дозвілля протягом усього життя» [Кашеєва 2013: 107].

У сучасному світі вже склався певний перелік соціально-політичних аспектів сталого розвитку. Він формує очікування громадян від політики сталого розвитку та його впровадження у трансформаційних державах. Вірне розуміння орієнтирів сталого розвитку надає можливість зміни балансу політичних сил та стратегічної демократичної структуризації суспільства на основі соціально-прагматичних потреб. Можна погодитися з визначенням Г.Кашеєвою стратегічних завдань сталого розвитку на макрорівні. Ними є: «зниження рівня майнового розшарування населення, подолання бідності; зниження рівня безробіття населення і забезпечення продуктивної зайнятості; збереження і зміцнення демографічного та трудового ресурсного потенціалу країни; стабілізація демографічної структури суспільства; зміцнення фізичного здоров'я нації; оптимізація соціальної структури суспільства; встановлення гарантій забезпечення рівних можливостей для досягнення матеріального, екологічного і соціального благополуччя; розвиток системи освіти, просвіти та поширення інформації з питань сталого розвитку, створення дієвих механізмів захисту конституційних прав і свобод людини» [Кашеєва 2013: 107].

Успішне просування цінностей сталого розвитку можливе лише за умови узгодження його з базовим інтересом та орієнтирами всього соціуму. Аналіз інтересів та потреб базових соціально-демографічних груп вимагає експертної та планувальної роботи щодо адресного представлення політичних цінностей сталого розвитку в комунікаційній сфері. Г.Кашеєва слушно уточнює політичні аспекти

сталого розвитку, які набувають статусу ключових у дискурсі стратегічного управління: «формування громадянського суспільства, забезпечення у ньому політичної стабільності та взаєморозуміння; розвиток духовності, культури, моральних засад, інтелектуального потенціалу українського народу, проведення активної міжнародної політики; поглиблення інтеграції в європейську та світову економічні системи, активізація участі у міжнародних організаціях» [Кашеєва 2013: 109].

Результатом просування цінностей сталого розвитку у демократичному суспільстві має стати формування стійкої тенденції до впровадження реформ та комплексного перетворення всього соціально-економічного укладу. Це вимагає змін у свідомості експертів та ділових осіб центрів прийняття рішень («макрополітичних менеджерів»). Завданнями є розкриття перспективності сталого розвитку в контексті існуючих стратегем економічної вигоди та доцільності в рамках динамічної зміни глобальної кон'юнктури. Вітчизняний науковець С.Біляцький правильно стверджує, що «стратегічним завданням влади має стати формування екологічносоціальної ринкової економіки, спрямованої на забезпечення добробуту всіх членів суспільства за дотримання балансу економічних, екологічних і соціальних чинників» [Біляцький 2013: 2].

Адекватне розуміння перспектив сталого розвитку на стратегічному рівні має базуватися на проєктному підході. Така свідомість і базова точка зору формує вектор витрати ресурсів в рамках досягнення конкретних цілей сталого розвитку на всіх рівнях політичних обговорень та державної політики. С.Біляцький умотивовано вважає «інтеграцію різних аспектів політики важливим завданням. На соціальну політику впливає багато процесів, а вона, в свою чергу, може й повинна впливати на зайнятість, освіту тощо. Потрібні конкретні зусилля для розроблення послідовної національної політики, зокрема й широкого кола державних обов'язків» [Біляцький 2013: 4].

Багатоаспектність завдань соціально-економічного розвитку набуває значення у контексті глобальної конкуренції там пошуку засоби забезпечення ресурсами. Можливість

оптимізації видатків в рамках національної економіки немає політичної волі провідних групи інтересів фінансово-промислових гравців власники виробництва щодо узгодження інтересів та реалізації конкретних дій. С.Біляцький слушно підсумовує, що «узгодженість політики потребує відповідних рішень в економічній сфері й визначених цілей соціальної сфери, ринку праці й освіти, як коротко, так і довгострокових. Нарешті, результати різних політичних напрямів мають бути узгоджені з погляду клієнтів. Нові орієнтири соціальної політики потребують посиленої уваги до зв'язку між міністерствами й іншими рівнями управління, а також між державною й приватною сферами» [Біляцький 2013: 4].

Таким чином, політичні цінності та принципи сталого розвитку в рамках смислового поля кожного конкретного суспільства не вичерпуються пріоритетами державної політики. Вони вимагають активної участі суспільства, посилення співпраці публічної влади і громадських акторів на всіх етапах розроблення державної політики та прийняття рішень [див.: Мамонов 2013]. Результативність впровадження принципів сталого розвитку забезпечує високе місце кожної країни в глобальному рейтингу успішної держави та центрів інновацій.

Висновки.

Таким чином різноманіття смислового наповнення сучасного сталого розвитку дає змогу зрозуміти інтегральний характер доктрини сталого розвитку. Політичний зміст сталого розвитку полягає не лише у відстоюванні положень «зеленої ідеології» та інтересів відповідних «профільних» політичних сил. Сталий розвиток має істотну й перспективну мобілізаційну спроможність, яка ґрунтується на

прагматичних інтересах громадянина, на потребах місцевих громад у відстоюванні політичних інтересів, на тенденціях формування культури споживання тощо.

Основою раціональної комунікаційної політики стосовно просування цілей та орієнтів сталого розвитку в суспільстві є політична координація дій відносно демократичного ухвалення рішень в галузі раціонального природокористування, поводження з відходами, екологічно мотивованої урбаністичної політики тощо. Метою можливої комунікаційної кампанії щодо просування політичних цінностей сталого розвитку має бути зміна поведінки споживачів, а також усвідомлення ними значення збереження ресурсів та дружньої до природи поведінки. На відміну від сталої демократії в сучасній Україні зберігається обмежене розуміння сталого розвитку як діяльності та політики, спрямованої на захист природи та біологічного різноманіття.

Тому необхідною є комплексна оцінка спроможності політичних еліт як цільових груп для кампаній з просування цінності та ідеї сталого розвитку. Також подібною цільовою групою має здати система публічного врядування та місцевого самоврядування як бюрократичних структур, що мають втілювати конкретні політики та проекти сталого розвитку. Вагомим компонентом цільового просування політичного змісту сталого розвитку має стати формування проактивних громадських активістів, орієнтованих на самодостатні та ініціативні дії стосовно поширення ідей сталого розвитку. Перспективою подальшого вивчення проблеми, порушеної у даній статті, є встановлення каналів просування політичної інформації для просування проблем і цілей сталого розвитку.

Бібліографічні посилання

- Atkinson, H. & Wade, R. (2013). Education for Sustainable Development and Political Science: Making Change Happen. *Policy & Practice: A Development Education Review*, 17, 46-69.
- Collste, D., Pedercini, M., & Cornell, S.E. (2017). Policy coherence to achieve the SDGs: Using integrated simulation models to assess effective policies. *Sustainability Science*, 12, 921-931. doi:10.1007/s11625-017-0457-x
- Haque, M. Sh. (1999). The Fate of Sustainable Development Under Neo-Liberal Regimes in Developing Countries. *International Political Science Review*, Apr 1, 197-218.
- Meadowcroft, J. (1999). The Politics of Sustainable Development: Emergent Arenas and Challenges for Political Science. *International Political Science Review*, Apr 1, 219-237.

- Mensah J., Casadevall S. R. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. *Cogent Social Sciences*, 5,1. DOI: 10.1080/23311886.2019.1653531
- Бистряков, І.К. (2012). Сталій розвиток України: постмодернізм, простір, методологія управління. *Вісник Національної академії наук України*, 7, 47-53.
- Біляцький, С. (2013). Соціальний комфорт – через сталій розвиток. *Віче*, 2, 2-5.
- Кашеєва, Г.М. (2013). Сталій розвиток соціальної сфери в сучасних умовах. *Економічний вісник університету*, 20(1), 106-110.
- Мамонов, І. (2013). Поняття «сталій людський розвиток»: управлінський аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 3, 28-35.
- Скібін, І.П. (2019). Сталій екологічний розвиток як імператив державної політики у сфері природокористування: зарубіжні практики. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 8. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2019_8_6 (дата звернення 26.12.2020)
- Химинець, В.В. (2013). Сталій розвиток Карпатського регіону в контексті євроінтеграційної політики України. *Екологія і природокористування*, 16, 71-80.

References

- Atkinson, H. & Wade, R. (2013). Education for Sustainable Development and Political Science: Making Change Happen. *Policy & Practice: A Development Education Review*, 17, 46-69.
- Biliatskyi, S. (2013). Sotsialnyi komfort – cherez stalyy rozvytok [Social comfort - through sustainable development]. *Viche*, 2, 2-5. (in Ukrainian)
- Bystriakov, I.K. (2012). Stalyy rozvytok Ukrainy: postmodernizm, prostir, metodolohiia upravlinnia [Sustainable development of Ukraine: postmodernism, space, management methodology]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*, 7, 47-53. (in Ukrainian)
- Collste, D., Pedercini, M., & Cornell, S.E. (2017). Policy coherence to achieve the SDGs: Using integrated simulation models to assess effective policies. *Sustainability Science*, 12, 921-931. doi:10.1007/s11625-017-0457-x
- Haque, M.Sh. (1999). The Fate of Sustainable Development Under Neo-Liberal Regimes in Developing Countries. *International Political Science Review*, Apr 1, 197-218
- Kashcheieva, H.M. (2013). Stalyy rozvytok sotsialnoi sfery v suchasnykh umovakh [Sustainable development of the social sphere in modern conditions]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, 20(1), 106-110. (in Ukrainian)
- Khymynets, V.V. (2013). Stalyy rozvytok Karpatskoho rehionu v konteksti yevrointehratsiinoi polityky Ukrainy [Sustainable development of the Carpathian region in the context of Ukraine's European integration policy]. *Ekolohiia i pryrodokorystuvannia*, 16, 71-80. (in Ukrainian)
- Mamonov, I. (2013). Poniattia «stalyy liudskyi rozvytok»: upravlinskyi aspekt [The concept of «sustainable human development»: the managerial aspect]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadiuvannia*, 3, 28-35. (in Ukrainian).
- Meadowcroft, J. (1999). The Politics of Sustainable Development: Emergent Arenas and Challenges for Political Science. *International Political Science Review*, Apr 1, 219-237.
- Mensah J., Casadevall S.R. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. *Cogent Social Sciences*, 5,1. DOI: 10.1080/23311886.2019.1653531
- Skibin, I.P. (2019). Stalyy ekolohichnyi rozvytok yak imperatyv derzhavnoi polityky u sferi pryrodokorystuvannia: zarubizhni praktyky [Sustainable ecological development as an imperative of state policy in the field of nature management: foreign practices]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, 8. Retrieved December 26, 2020 from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2019_8_6 (in Ukrainian)